

Náučný chodník Hrebienok

Kraj:	Prešovský
Okres:	Poprad
Geomorfologické jednotky:	Tatranské podhorie a Vysoké Tatry
Geologické jednotky:	kvartérne glaciénne sedimenty a jadrové pohorie
Chránené územia:	Tatranský národný park a národná prírodná rezervácia Studené doliny
Prístup:	TEŽ Starý Smokovec / bus Vysoké Tatry, Starý Smokovec, aut. st. a pešo po zelenej turistickej značke 2,4 km (s prevýšením 290 m), resp. pozemnou lanovou dráhou Starý Smokovec - Hrebienok
Východisko:	Vysoké Tatry, Starý Smokovec, Hrebienok, rázcestie Č × Z pri hosteli Sorea Hrebienok
Trasa:	Vysoké Tatry, Starý Smokovec, Hrebienok - rázcestie Č × M nad Rainerovou chatou - Rainerova chata - Vodopády Studeného potoka - Bilíkova chata - Hrebienok
Dĺžka, prevýšenie:	4 km, prevýšenie 80 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa, čiastočne bezbariérová (pozri v poznámke nižšie)

Zameranie chodníka: prírodovedné, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, čiastočne vozičkársky, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie súbežne postupne s červenou, modrou a zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2017

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Správa Tatranského národného parku so sídlom v Tatranskej Lomnici - ústredie Tatranská Lomnica, Tatranská Lomnica 66, 059 60 Vysoké Tatry, tel. 052 / 4780 350

Poznámky: (1) Časť trasy - po Rainerovu chatu (zastávky 1 až 5 a 7) - bola vybudovaná (upravená) ako bezbariérová (pozri upozornenia nižšie). (2) Na trase na každom paneli sú v drevených schránkach k dispozícii informačné texty v anglickom a nemeckom jazyku. (3) Začiatkový úsek náučného chodníka je súbežný so záverom náučného chodníka Skalnaté pleso - Hrebienok.

Upozornenia: (1) Trasa náučného chodníka vedie horským prostredím vo výške okolo 1 300 m n. m. (2) Aktuálny stav (zjazdnosť) úseku trasy deklarovaného ako vhodný pre vozíky a kočíky je nutné vopred preveriť.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hrebienok. Lokalita na hornom okraji Tatranského podhoria v jeho východnej časti na krátkom ostrom hrebieni vo výške 1 285 m n. m. na východnej rássoche Slavkovského štítu, zbiehajúcej k Tatranskej Lesnej. Od vybudovania pozemnej lanovky zo Starého Smokovca (viac o nej pozri v samostatnom hesle > Virtuálny náučný chodník o hlucháňovi hôrnom) v roku 1908 sa stala atraktívnym cieľom návštevníkov Vysokých Tatier. Je turistickým východiskom do Veľkej Studenej doliny, Malej Studenej doliny, na Slavkovský štít či magistrálou k Sliezskemu domu vo Velickej doline. Predchodcom dnešnej budovy hostela Sorea Hrebienok bol hotel Šport (1928), pri ktorom vznikla slalomová lúka, vlek, osvetlená sánkarská dráha, rozhodcovské veže (1968), bobová dráha. V súčasnosti pribúdajú stále nové atrakcie: 2,4 m dlhý oceľový medveď Kubo s očami z polodrahokamov - patrón Hrebienka - od sochára Petra Eperješiho, ďalších desať drevených medvedov v relax zóne na Dolnej lúke, v zime Tatranský ľadový dóm. Každoročne sa tu koná jedinečné zimné podujatie Tatry Ice Master - neoficiálne majstrovstvá sveta v tesaní ľadových sôch. Ďalšou zaujímavosťou je tabuľka, ktorú na začiatku bezbariérového chodníka vedúceho z Hrebienka na Rainerovu chatu v rámci svojej návštevy Slovenska v októbri 2008 odhalila britská kráľovná Alžbeta II. ako pripomienku svojej návštevy Vysokých Tatier.

Národná prírodná rezervácia Studené doliny. Chránené územie v strednej časti Vysokých Tatier a Tatranského podhoria v hornej časti povodia Studeného potoka až po Cestu slobody vyhlásené v roku 1991 na ochranu mimoriadne vzácneho územia so zastúpením skoro všetkých druhov foriem glaciálneho reliéfu na granodioritovom i mylonitovom podklade a bohatstvom biocenóz montánneho až subniválneho stupňa so zriedkavými, ohrozenými a endemickými druhmi. Leží v rámci Tatranského

národného parku, Biosférickej rezervácie Tatry ako aj územia európskeho významu Tatry (súčasť sústavy Natura 2000).

Rainerova chata („Rainerka“). Malá kamenná chatka na Starolesnianskej poľane pod sútokom Veľkého Studeného potoka a Malého Studeného potoka na juhovýchodnom okraji Vysokých Tatier na sever od Starého Smokovca a asi 25 min chôdze od Hrebienka. Je to prvá chata v Tatrách. Postavil ju Ján Juraj Rainer, uhorský podnikateľ a nájomca Starého Smokovca (viac v samostatnom hesle v > Rainerov náučný chodník). Chatka bola vybudovaná v roku 1865 ako kamenná stavba bez základov s malými oknami, pričňami, centrálnym ohniskom a šindľovou strechou. Po smrti Rainera (1872) začala chátrať. V roku 1884 bola neďaleko obcou Stará Lesná vybudovaná hájovňa, neskôr chata Kamzík. Po jej sprevádzkovaní sa z Rainerovej chaty stala hospodárska budova a sklad a až po zániku chaty Kamzík v roku 1980, kedy chatku prevzala Správa TANAPu, začala jej konzervácia. V roku 1997 si chatu prenajal súčasný nájomca Peter Petras, bývalý stredoškolský učiteľ z Kežmarku a vysokohorský nosič, a začal záchranné práce na jej obnovu. V roku 1998 ju znovu otvorili a zriadili informačné centrum Štátnych lesov TANAPu a malú expozíciu starého horolezeckého vybavenia a materiálu (nosičské krosná, lyže zo začiatku 20. storočia a i.). Chata celoročne poskytuje občerstvenie, suveníry, je miestom rôznych podujatí, napr. nosičských súťaží či vychádzok na Rainerovu chatu v rámci festivalu Horalfest. Sezónnou - zimnou - atrakciou je chatárom P. Petrasom každoročne budovaný snehový betlehem.

Veľká Studená dolina a Malá Studená dolina. Doliny v centre Vysokých Tatier - horná časť povodia Studeného potoka, vznikajúceho sútokom dvoch zdrojnic - Veľkého Studeného potoka a Malého Studeného potoka -, odvodňujúcich tieto dve doliny. Navzájom sú oddelené Prostredným hrebeňom vybiehajúcim juhovýchodným smerom zo Širokej veže na hlavnom tatranskom hrebeni. V oboch dolinách možno pozorovať hornú hranicu lesa, v ktorej dominuje borovica limbová (*Pinus cembra*), a formy reliéfu vytvorené horským ľadovcom. Doliny majú - typicky pre ľadovcom modelované doliny - priečny profil v tvare písmena U a stupňovitý pozdĺžny profil. Široký záver - ľadovcový amfiteáter s plochou okolo 4 km² - asi 6 km dlhej **Veľkej Studenej doliny**, lemovaný aj vyše 2 400 m n. m. vysokými skalnými hrebeňmi a štítmí, tvorí viacero pospájaných ľadovcových kotlov (karov). Na ich plochom dne leží nadpriemerný počet jazier - v doline sa nachádza 26 prevažne malých plies, čo predstavuje takmer šestinú všetkých plies v Tatrách. Okrem morén a guliakov je v nej výrazný nunatak Streleckej veže (mohutný blok, ktorý v čase zaľadnenia vyčnieval ako ostrov z okolo neho obtekajúceho ľadovca). **Malá Studená dolina** je kratšia (4,5 km), a preto kedysi menší a teda „slabší“ ľadovec zapríčinil, že nad Veľkou Studenou dolinou „visí“ - je od nej oddelená vysokým stupňom. Tento prekonáva Malý Studený potok 15 m vysokým Obrovským vodopádom. Obe doliny patria k najnavštevovanejším v Tatrách. Turisticky sú navzájom prepojené Priečnym sedlom (2 352 m n. m.). Celoročne (teda aj v zime) sú doliny prístupné len po vysokohorskej chaty: Zbojnícku (1 960 m n. m.) vo Veľkej Studenej doline a Téryho (2 015 m n. m.) v Malej Studenej doline.

Vodopády Studeného potoka (nesprávne Studenovodské vodopády). Vodopády na hornom toku Studeného potoka, vznikajúceho v blízkosti Rainerovej chaty sútokom Veľkého Studeného potoka pritekajúceho z Veľkej Studenej doliny a Malého Studeného potoka z Malej Studenej doliny, pretekajúce spravidla viacerými prúdmi širokou masívnou granodioritovou stenou. Pod nimi na zhruba 0,5 km dlhom úseku v oblasti tektonického kontaktu Vysokých Tatier a ich predpolia - Tatranského podhoria ako súčasť Podtatranskej kotliny - potok prekonáva asi 100 m výškový rozdiel celou sériou vodopádov (**Dlhý vodopád**) a kaskád. Vedú k nim turistické značkované chodníky z Tatranskej Lesnej, Tatranskej Lomnice a Starého Smokovca-Hrebienka.

Bilíkova chata („Bilíčka“). Vysokohorská chata na kontakte Vysokých Tatier a Tatranského podhoria na juhovýchodnom úpäťí Slavkovského štítu v nadmorskej výške 1 255 m neďaleko Hrebienka. Jej základom bola Guhrova chata postavená v roku 1934 na mieste vyhorených hotelov

tvoriacich osadu nazývanú Studenopotocké kúpele. Chata bola viackrát rozšírená a v roku 1946 premenovaná na počesť lyžiara a pretekára Pavla Bilíka (1916 - 1944), ktorého Nemci ako účastníka SNP zajali a popravili. Chata ponúka celoročne ubytovanie i stravu.

Vysokohorské nosičstvo. Do súčasnosti len v Tatrách zachovaná forma prenosu nákladu a zásobovania chat ležiacich vo vysokých horských polohách. Vyvinulo sa z tradičného stáročného prenosu materiálu v krošni, bývalo tradovaným spôsobom obživy na území Tatier, Nízkych Tatier a Veľkej Fatry. Skúsenosti a znalosti si nosiči odovzdávali z generácie na generáciu. Hmotnosť nákladu dosahuje aj vyše 100 kg. K rekordom na Slovensku patrí znáška 210 kg Ladislava Kulangu (1949 - 2020) zo staničnej budovy visutej lanovky na Skalnatom plese na Skalnatú chatu (2000). Vysokohorské nosičstvo sa v Tatrách udržiava nepretržite v pôvodnej podobe ako pozoruhodná a minimálne z celoeurópskeho hľadiska unikátna forma prepravy s rešpektom a úctou k citlivej vysokohorskej krajine. O tomto fenoméne vznikol filmový dokument Pavla Barabáša „Sloboda pod nákladom“ (2016) a v roku 2018 bol zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Tatranská Lesná. Jedna z piatich osád Tatranskej Lomnice, časti mesta Vysoké Tatry, ležiaca na sever od Popradu v strednej časti Popradskej kotliny pri jej kontakte s Tatranským podhorím na Ceste slobody pri Studenom potoku. Ubytovacie a stravovacie zariadenia tu, v chotári obce Stará Lesná, začali budovať koncom 20. rokov 20. storočia. Ako prvý vznikol hotel Carpathia (1928), dnešný penzión Karpattia. Za samostatnú bola osada vyhlásená v roku 1931 po výstavbe detskej ozdravovne Detský raj.

Tatranské podhorie. Jeden z troch geomorfologických podcelkov **Podtatranskej kotliny**, lemujúci západnú polovicu južného úpätia Západných Tatier a celé južné a juhovýchodné úpätie Vysokých Tatier. Ide o hladko modelové výškovo rozčlenené pretiahle územie vo výškach 900 - 1 450 m n. m. zhruba medzi ústím Račkovej doliny a Tatranskými Matliarmi budované balvanitým materiálom (čelných a čelno-bočných) morén ľadovcov, ktoré počas pleistocénu v časoch maximálnych zaľadnení vytekali z tatranských dolín do ich predpolia - dnešných kotlín, Liptovskej a Popradskej. Tieto naň pod miestami strmými okrajovými svahmi nadväzujú a spoločne tvoria Podtatranskú kotlinu.

Tatranský národný park (TANAP). Najstarší a najrozľahlejší národný park na Slovensku, vyhlásený v roku 1948, na poľskej strane Tatier o šesť rokov neskôr. Dnes zahŕňa územie **Západných Tatier**, **Vysokých Tatier** ako aj **Belianskych Tatier**. Tieto pohoria majú vysokohorský (alpínsky) charakter, v časti Vysoké Tatry 30 štítov a veží presahuje výšku 2 500 m n. m., je medzi nimi aj najvyšší vrch Tatier, Slovenska a Karpát, Gerlachovský štít (2 655 m n. m.). Ich reliéf formovali horské ľadovce, ktorých pozostatkom je množstvo jazier - plies. Oficiálnym symbolom TANAPu je endemit kamzík vrchovský tatranský. Typickými sú aj plesnivec alpínsky, kosodrevina či orol skalný a svišť. Mimoriadnou udalosťou na území TANAPu bola vetrová kalamita, ktorá 19. novembra 2004 postihla južné svahy Vysokých Tatier, najmä však Tatranského podhoria a prilahlej časti Podtatranskej kotliny medzi Podbanským a Tatranskou Kotlinou (30 km) a naddlho zmenila charakter postihnutého územia. Atraktivita prírodných krás udržiava trvale vysokú návštevnosť parku. Na jeho území je okolo 600 km turistických chodníkov a 16 značených cyklistických chodníkov. Správa TANAPu sídli vo Svite, pracovisko má aj v Liptovskom Mikuláši. TANAP včítane jeho ochranného pásma prekrýva bilaterálna Biosférická rezervácia Tatry, do svetovej siete UNESCO zapísaná v roku 1993, viaceré územia európskeho významu (napr. Tatry, Poš, Machy) a chránené vtáčie územie Tatry (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Hrebienok
2. Ako tatranské doliny nadobudli súčasný tvar
3. O tatranskej žule
4. Súčasný stav horských lesov
5. Turistické chodníky
6. Studený potok a jeho obyvatelia
7. Rainerova útulňa
8. Vodopády Studeného potoka
9. Zlomisko a zvrat výškových vegetačných stupňov

